

ks. Edward Wasilewski

**Wykresografia –
przełom „gutenbergiański” w teologii**

Gniezno 2017

Skład

Jan Zbigniew Słowiński

Korekta

Dorota Gołda

Projekt okładki

ks. Edward Wasilewski

© *Copyright by*

ks. Edward Wasilewski, 2017

© *Copyright by*

Wydawnictwo Gaudentinum, 2017

ISBN 978-83-65189-51-6

Wydawnictwo Gaudentinum

Kuria Metropolitalna

ul. Seminaryjna 2

62-200 Gniezno

tel. +48 61/425 58 15

Druk i oprawa

drukarnia@gaudentinum.pl

www.gaudentinum.pl

*Księdzu Profesorowi Franciszkowi Drączkowskiemu,
twórcy metody wykresograficznej, który
– dzięki wprowadzeniu wizualizacji geometrycznej –
dokonał przełomu „gutenbergiańskiego” w teologii,
w podziękowaniu za inspiracje naukowe*

Wstęp

Epokowe znaczenie i wpływ wynalazku Gutenberga na rozwój kultury i cywilizacji światowej, w tym szczególnie europejskiej, trudny jest wprost do przeocnienia. Do czasów Gutenberga książki przepisywane ręcznie były bardzo drogie i dostępne tylko dla bardzo wąskiej elity uprzywilejowanych. Wynalazek Gutenberga, umożliwiający zwielokrotnienie produkcji książki drukowanej, przyczynił się do jej rozpowszechnienia i – co za tym idzie – propagowania wiedzy i wszystkich dziedzin ówczesnej nauki.

Ojcowie Soboru Watykańskiego II zachęcają teologów, by „wciąż szukali coraz bardziej odpowiedniego sposobu (*aptiorem modum*) podawania doktryny ludziom sobie współczesnym” (KDK 62). W świecie dzisiejszym, opanowanym przez Internet, telewizję i reklamę daje się zauważyć ciągle narastającą dominację „obrazu”. Nie pozostaje to bez wpływu na mentalność współczesnego człowieka, który w każdej dziedzinie nauki, w tym również teologii, oczekuje przedstawień wizualnych. Na kanwie powyższego postulatu ojców soborowych rodzi się pytanie, czy w teologii współczesnej pojawiła się jakaś nowa metoda, która odpowiadałaby na powyższe zapotrzebowanie dzisiejszego człowieka. W nawiązaniu do wynalazku Gutenberga można by dalej pytać, czy w teologii współczesnej dokonano podobnego odkrycia, które mogłoby, chociaż w przybliżeniu, odegrać analogiczną rolę w propagowaniu teologii jak wynalazek Gutenberga w upowszechnianiu książki.

Odpowiadając pozytywnie na powyższe pytanie, E. Wasilewski przedstawił swoje argumenty, dotyczące tej kwestii, w artykule *Ein »Gutenbergischer« Wendepunkt in der Theologie*, opublikowanym w czasopiśmie „Forum Katholische Theologie” 32(2016), Heft 2, s. 92-107. Jego zdaniem, za takie odkrycie na gruncie teologii należy uznać, wypracowaną w latach 1978-2014 przez F. Drączkowskiego¹, metodę

¹ Ks. prof. dr hab. Franciszek Drączkowski urodził się 26 kwietnia 1941 roku w Bydgoszczy-Fordonie. Ukończył Wyższe Seminarium Duchowne w Pelplinie. Studiował filologię klasyczną i historię Kościoła w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (1968-1973) oraz patrologię w Rzymie (1973-1976). Habilitował się w 1981 roku na podstawie rozprawy *Kościół – Agape według Klemensa*

wykresograficzną, określaną też nazwą „wykresografia”. W wymienionym artykule, z uwagi na jego skromną objętość, został przedstawiony tylko podstawowy zarys całej obszernej i złożonej problematyki, związanej z powyższym tematem. Teologia, dzięki wprowadzeniu ujęć wizualnych, wybiega naprzeciw oczekiwaniom współczesnego człowieka, ukształtowanego w swej recepcji przez „kulturę obrazu”, oraz ubogaca się metodologicznie i zyskuje nowe atuty naukowe i dydaktyczne. W związku z tym, postanowiono, w niniejszym opracowaniu, na nowo podjąć powyższy temat, rozwijając i poszerzając podstawowe tezy, zawarte w wyżej wymienionym artykule, w oparciu o poszerzoną bazę źródłową i literaturę przedmiotu.

Bilans stanu badań dotyczących metody wykresograficznej obejmuje 16 publikacji naukowych (w tym 7 pozycji książkowych). Krzysztof Krukowski wydał 2 książki oraz 2 artykuły naukowe, poświęcone wartości gnozeologicznej i dydaktycznej tejsze metody w teologii oraz próbie przeszczepienia jej założeń na grunt duchowości chrześcijańskiej. Jan Szulist opublikował artykuł stanowiący próbę adaptacji metody wykresograficznej do agapetologii. Edward Wasilewski wydał 5 pozycji książkowych oraz 6 artykułów naukowych, poświęconych w głównej mierze aplikacji założeń wykresografii do homiletyki, sakramentologii, teologii moralnej, duchowości chrześcijańskiej oraz katechetyki. Szczegółowe informacje dotyczące powyższych prac zostały podane w bibliografii załącznikowej.

Źródłem niniejszej pracy są: *Pismo Święte*, dzieła ojców Kościoła oraz dokumenty Urzędu Nauczycielskiego Kościoła, w tym, w szczególności, *Katechizm Kościoła katolickiego* oraz jego *Kompendium*. Do źródeł niniejszego opracowania zaliczono też wszystkie wydane publikacje F. Drączkowskiego dotyczące metody wykresograficznej.

Przechodząc do omówienia planu pracy, należy zaznaczyć, że podane materiały oraz układ kolejnych rozdziałów zostały tak zaplanowane, by całość pracy stała się również zrozumiała dla tych czytelników, którzy po raz pierwszy zetkną się z metodą wykresograficzną. Z tej racji, wydało się słusznym, by zacząć od prezentacji metody w podstawowym ujęciu, złożonym z 27 wykresów zamieszczonych w opracowaniach F. Drączkowskiego i wykresów, które są kolejną modyfikacją, niespotykaną dotychczas w opracowaniach twórcy metody wykresograficznej oraz paralelnych objaśnień – co zostanie przedstawione w pierwszym rozdziale. Na bazie tej prezentacji i w odwołaniu się do poszczególnych wykresów zostanie przedstawiona charakterystyka niniejszej metody z omówieniem jej definicji oraz

Aleksandryjskiego (Lublin 1983). Był kierownikiem Katedry Patrologii na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. W roku 1992 otrzymał tytuł naukowy profesora nauk teologicznych. Jest autorem wielu książek i artykułów naukowych w języku polskim oraz językach obcych. Zob. M. Wysocki, *Życie i działalność naukowa ks. prof. dra hab. Franciszka Drączkowskiego*, VoxP 34 (2014), t. 62, s. 35-44.

walorów merytoryczno-formalnych i funkcji dydaktycznych. Wymienione kwestie zostaną zawarte w rozdziale drugim. W głębszym zrozumieniu założeń metody może pomóc poznanie jej początków oraz kolejnych etapów dojrzwania. Mając to na uwadze, w trzecim rozdziale zostanie omówiona geneza wykresografii oraz jej historia w podstawowym zarysie. Dla wielu krytycznych czytelników ważnym czynnikiem weryfikującym wartość wykresografii może być jej aprobata lub dezaprobata, wyrażona przez przedstawicieli różnych środowisk naukowych. Z tej racji, w rozdziale czwartym, ostatnim, zostaną przedstawione oceny i opinie teologów i pedagogów, dotyczące wartości metody wykresograficznej oraz propozycje jej wprowadzenia do wykładu teologii i dydaktyki Kościoła. W zakończeniu pracy zostaną krótko omówione wszystkie atuty i funkcje wykresografii, dzięki którym zarys teologii może być ukazany w sposób jasny, prosty i zwięzły, ułatwiający jej szerokie propagowanie i popularyzację.